

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา นับเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้เป็นสื่อในการพัฒนาตนเอง เป็นช่องทางแสวงหาความรู้และช่วยคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมปัจจุบัน การพัฒนาทักษะทางภาษาจึงมีความสำคัญทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สำหรับทักษะการเขียน ศุภดี กุฎอินทร์ (2536: 203) ให้ทัศนะว่า “เป็นทักษะ ที่ค่อนข้างยากในการฝึกฝน เนื่องจากต้องใช้กระบวนการของการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายตามที่ผู้เขียนตั้งวัตถุประสงค์ไว้”

การสอนเขียนในระดับศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมความพร้อมในการเขียน การเขียนตัวอักษร การเขียนคำ และประโยคการเขียนเพื่อสื่อความและใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไปจนถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative writing) ซึ่งความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ เบลค (Blake 1973 อ้างถึงใน อังฉรา ชีวพันธ์ 2532: 2) ให้ข้อ คิดว่า “เด็กที่มีโอกาสได้ฝึกฝนการเขียนเชิงสร้างสรรค์บ่อย ๆ จะมีวุฒิภาวะทางการเขียนดีกว่าเด็ก ซึ่งฝึกฝนแต่เฉพาะการเขียนตามรูปแบบชนิดต่าง ๆ และมีโอกาสน้อยที่จะฝึกด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งสอดคล้องกับ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2535 : 1025) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

...ผู้มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์ย่อมเป็นที่ปรารถนาของวงการต่าง ๆ ทุกระดับ ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวย่อมมีความคิดอิสระแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร เขาจะสามารถทำประโยชน์ให้แก่วงการหรือสังคมได้ด้วยการคิดทำสิ่งใหม่ ๆ ที่มี คุณค่า หรือช่วยชี้ช่องทางในการแก้ปัญหาให้แก่คนอื่นได้ แม้ในเรื่องเกี่ยวกับภาษา ผู้ที่มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์ จะมีวิธีเขียนความเรียงด้วยท่วงทำนองเขียน ที่น่าสนใจ แสดง แนวคิดที่อาจไม่มีใครเคยคิดมาก่อน หรือเขียนบรรยายยกรองที่มีแนวคิดลึกซึ้งสุขุม มีความไพเราะเพราะพริ้งก่อให้เกิดความจรรโลงใจแก่ผู้อ่าน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการฝึกฝนให้เกิด
ความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

หลักสูตรประถมศึกษากำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
ซึ่งมี จุดประสงค์จะให้ป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ ความ
เพลิดเพลิน และการประกอบอาชีพ การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียน ทุกคน
ครูและผู้เรียนควรตระหนัก ถึงความสำคัญของภาษาไทย ครูต้องจัดการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะต้องเอาใจใส่ศึกษาเล่าเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และช่วยอนุรักษ์
ภาษาไทยไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป (กรมวิชาการ 2536: 8) สำหรับการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขื่องใน (2539 : 1-10)
เน้นการจัดกิจกรรมการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตามนโยบายของ
กรมวิชาการดังกล่าวข้างต้น แต่ในสภาพที่เป็นจริงพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน
สมรรถภาพด้านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ต่ำกว่าเกณฑ์ทุกชั้น ความสามารถ
ด้านการเขียนไม่เป็นที่น่าพอใจ และการนิเทศติดตามผลโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า
ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้าง
สรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถของตน ซึ่งจำเป็นจะต้องกระตุ้นส่งเสริมด้วย วิธีการ
และเทคนิคต่าง ๆ จากการศึกษาของโลเวนแฟลด์และ บริทเทน (Lowenfeld. and Brittain อ้างถึงใน
จินดา รอดแก้ว 2535: 3) พบว่า “พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะสูงมากตั้งแต่อายุ
4 ขวบ เป็นต้นไป เด็กในวัยนี้จะเต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็นและจินตนาการ แต่เมื่ออายุ
ย่างเข้า 8 - 9 ขวบ พัฒนาการทางความคิด สร้างสรรค์ของเด็กจะลดต่ำลง และจะลดต่ำลงอีกช่วง
หนึ่ง เมื่ออายุประมาณ 13 - 14 ปี” ดังนั้นถ้าได้มีการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กในวัย 9 - 10 ขวบ ซึ่งกำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ก็จะเป็นการ
ช่วยเสริมให้พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสูงขึ้น

บันถือ พฤษะวัน(2533: 8) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยให้ครู
ใช้บรรยากาศในการเรียนให้ความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจยกย่องชมเชย
กระตุ้นชี้แนะให้ใ้อากรู้อยากเห็น ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่สนุกสนานเพลิดเพลิน การจัด
บรรยากาศในการเรียน จีรากรณ์ ศิริทวี (2536: 263) เสนอแนะว่า “Cooperative Group เป็น
การเรียนแบบร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกกลุ่มทุกคน ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นตรงต่อความ
ร่วมมือ และความสามารถของสมาชิกกลุ่มทุกคน สมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่

จะเรียนรู้การแก้ปัญหาและเนื้อหาที่ทำงานร่วมกัน” สำหรับการสอนภาษาไทยแบบจัดกลุ่ม วิพุธ โสภวงส์ (2537: 277) กล่าวว่า

...การสอนเขียนแบบจัดกลุ่มจะพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ครบทั้ง 4 ทักษะ แม้จะมีจุดประสงค์หลักอยู่ที่การเขียนก็ตาม การเรียนเขียนแบบจัดกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมี โอกาสเขียนให้ผู้รับสารได้อ่านในสถานการณ์จริง ผู้เขียนมีโอกาสเป็นผู้รับสารด้วย เนื่องจากได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนนั้นและได้สนทนา แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมกลุ่ม ผู้เรียนในกลุ่มมีโอกาสได้เรียนรู้จากกัน และกัน

นอกจากนี้ ประดิพันธ์ อุปรมย์ (2539: 318) ยังเสนอแนะวิธีการสอนเพื่อเสริมสร้าง ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์วิธีหนึ่งคือ วิธีการระดมสมองหรือระดมความคิดเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ สามารถใช้ส่งเสริม ใ้บุคคลมีความคิดหลายทิศทาง คิดได้อย่างพรั่งพรูในช่วงเวลาที่จำกัด และ กรมวิชาการ (2534 : 22) เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ สรุปได้ดังนี้ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูควรนำเทคนิค ต่าง ๆ มากระตุ้นให้เกิดนิสัย และเจตคติในทางสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน เพื่อฝึกฝนให้เกิดความคิด สร้างสรรค์สูงขึ้น เทคนิคหนึ่งคือ การระดมพลังสมอง (Brainstorming) หลักการได้แก่ ให้ โอกาสคิดอย่างอิสระ ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างที่คิด ให้ได้ปริมาณมากที่สุดในการคิด สุดท้ายจะเป็นการผสมผสานและปรับปรุงความคิดจากการอภิปราย ซึ่งจะพบความคิดที่กว้างขวาง และดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการสอนภาษาไทยแบบจัดกลุ่ม การระดมสมอง สามารถจัดได้ในการเรียนแบบร่วมมือ ผู้วิจัยจึงสนใจนำการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาจัด กิจกรรมการเรียน การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะเป็นวัยที่ควร กระตุ้นให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดไปใช้ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ แก้ปัญหา ในการเรียนชั้นสูงขึ้นไป ถ้าครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนได้เรียนร่วมกัน ครูกระตุ้น ชี้นำให้นักเรียนใช้ความสามารถของตน ทำงานเป็นกลุ่ม มีการระดมความคิด น่าจะส่งผลให้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนแบบร่วมมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือและเรียนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนแบบร่วมมือ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนแบบร่วมมือ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดย การเรียนแบบร่วมมือ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชิงในจาก 78 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,178 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนในสังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอเชิงใน ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจาก 78 โรงเรียนมา 1 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดชั้นเรียนโดยคณะกรรมการ คือ โรงเรียนเชิงใน (เจริญราษฎร์) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน จัดนักเรียนให้แก่ห้องเรียน 2 ห้อง มีคุณลักษณะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด แล้วจับสลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ตัวแปรต้น การจัดการเรียนแบบร่วมมือ และการจัดการเรียนแบบปกติ
- 2.2 ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เพื่อฝึกความคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน และให้สามารถนำมาเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างสมบูรณ์ จึงกำหนดเนื้อหาในการทดสอบและสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

- 3.1 การคิดเชิงสร้างสรรค์
- 3.2 การเขียนวลีและประโยค
- 3.3 การเขียนข้อความ
- 3.4 การเขียนเรื่อง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของคนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน ใช้ภาษาที่ชัดเจนอย่างเหมาะสมสละสลวยไม่ลอกเลียนผู้อื่น รวมทั้งการเขียนได้คล่องแคล่วก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ที่มีคุณค่าต่อบุคคลและสังคม

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนโดยจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ละครความสามารถ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูง กลาง ต่ำ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องตั้งเป้าหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ทำงานร่วมกัน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

การเรียนแบบปกติ หมายถึง การเรียนที่จัดให้นักเรียนในชั้น ตามแผนการสอนมีกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนในชั้นได้ทำเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่แผนการสอนตั้งไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการนำการเรียนแบบร่วมมือ ไปพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาชั้นอื่น ๆ
2. เป็นแนวทางในการนำการเรียนแบบร่วมมือ ไปพัฒนาทักษะทางวิชาการของนักเรียนในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ